

מי בחר לכם את הפריים?

שש קומפוזיציות ושלוש הגדרות שיכוונו אתכם לצלם טוב יותר בנייד שלכם.

* כל התמונות בחוברת הזו צולמו במצלמת טלפון נייד

צילום: רותי אמנו | השוק המקורה, איסטנבול, תורכיה | צולם ב־iPhone 11 Pro

רותי אמנו מדריכה במוזיאון בית העצמאות

נעים להכיר,

שמי רותי אמנו, ולמעלה מעשרים שנה אני חוקרת ומלמדת אמנות, היסטוריה ותרבות ישראלית. כל מה שאני עושה נשען על מיומנות אחת, התבוננות.

מכאן נולד השם: "**מחוץ למסגרת**" חברה לסדנאות והרצאות בתחומי אומנות, תרבות והיסטוריה ישראלית. בסדנאות ובהרצאות שלי אנחנו מבינים איך מספרים סיפור, מי קובע מה אנחנו יודעים, ומה קורה ברגע שמעזים להסתכל אחרת. אני עובדת עם מוסדות חינוך, צה"ל, עמותות, עסקים וקהילות מגוונות.

החוברת הזו לא תלמד אתכם על צמצם, על תאורה או על עריכה, ואין בה שום דבר שדורש ציוד. זאת חוברת כיס ליציאה הבאה שלכם לטיול או אירוע שתרצו לצלם אחרת. תמצאו בה שלוש הגדרות לנייד לצילום איכותי יותר ושש קומפוזיציות שאפשר לחזור אליהן שוב ושוב, וביחד הן יהפכו כל תמונה סבירה לתמונה שתעבור את מבחן המקרר.

זאת חוברת המעניקה חלק מהיסודות, כי אי אפשר לצאת ממסגרת שאנחנו לא רואים, ואי אפשר לשבור חוק שאנחנו לא מבינים. הכללים כאן הם לא הוראות, הם מפה: ברגע שתדעו לזהות אותם, תגלו שאתם רואים אותם בכל תמונה שאתם מצלמים, ותדעו מתי לוותר עליהם ולצאת מהמסגרת.

מקווה שתאהבו את הסנונית הזאת ותחזרו שוב ושוב כדי לגלות דברים חדשים.

בצילום לומדים להביט בתמונה, ובהיסטוריה ובתרבות לומדים להביט בטקסט, בסיפור. מכאן נובעות הסדנאות וההרצאות שלי, והתחומים אולי נראים שונים, אבל הם תמיד חוזרים לאותה שאלה: מי בחר את המסגרת, ומה יש מעבר לה.

איך הגעתי לזה? למדתי צילום עיתונות וסטודיו ועסקתי בתחום שנים רבות, העמקתי אל עולם האמנות בתואר הראשון בתולדות האמנות מאוניברסיטת תל אביב, אותו סיימתי בהצטיינות. במקביל עבדתי שנים ארוכות במוזיאונים שונים, ביניהם מוזיאון בית ביאליק, מוזיאון בית העיר, מוזיאון נחום גוטמן ומוזיאון בית העצמאות. בניתי תוכן, פעילויות והדרכות סביב סיפורים שכולנו מכירים ולמדתי דברים ששינו את צורת ההסתכלות שלי על זיכרון ותמונה.

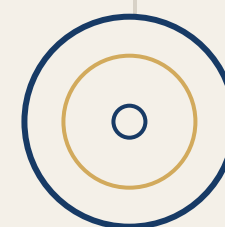
היום אני חוקרת תרבות ילדים ונוער, בעלת תואר שני בתחום ובדרכי לדוקטורט באוניברסיטת תל אביב. מכל שנות עבודתי ולימודי גיליתי שזה לא משנה אם מדובר בתמונה או טקסט תמיד קיימת מסגרת שמישהו אחר בחר. מישהו שהחליט מה נכנס פנימה, ולא פחות חשוב, מה ישאר מחוץ למסגרת.

אז מה יש לנו בחוברת?

עמוד 4

שלוש הגדרות שמכוונים פעם אחת

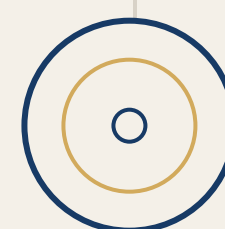
מי בחר לכם את ההגדרות שאתם מצלמים איתן

עמוד 5

שש קומפוזיציות

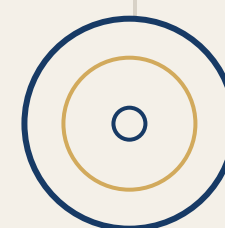
שש קומפוזיציות שישדרגו כל צילום שלכם

עמוד 7

מכאן ממשיכים

מה מחכה בחוברת הבאה, והצעה למי שהגיע עד לכאן

רגע לפני שמתחילים

העדשה של הטלפון סופגת שומן מהידיים, תכשירים מהשיער, אבק, חום וקור, וכל אלה יוצרים הילות סביב אורות וערפול קל שגורם לתמונות להיראות רכות בלי סיבה.

זה מיתוס לחשוב שרק עדשות של מצלמה מקצועית צריכות תחזוקה, ניקוי קטן וכל תמונה שתצלמו משתפרת מכאן והלאה.

נקו את העדשה.

לא! אוי ואבוי! לא בשרוול ולא בחולצה, אלה מביאים עלינו רק שריטות ומריחות.

מכירים את המטלית הקטנה ההיא, של משקפי השמש או משקפי הראייה, זו שמסתובבת אצל כולנו איפשהו בבית. שווה לחפש אותה, היא חברה אמיתית.

שלוש הגדרות שמכוונים רק פעם אחת

מחוץ למסגרת

A.R.F

לפני שצילמתם תמונה אחת, מישהו כבר בחר בשבילכם. היצרן קבע איך המצלמה תיפתח, מה תראו על המסך ואיך תתקרבו, ורובנו מצלמים שנים בתוך ברירת המחדל הזו בלי לדעת שהיא בכלל בחירה. שלוש ההגדרות הבאות לוקחות את ההחלטה בחזרה לידיים שלכם. מכוונים אותן פעם אחת, והן נשארות.

מחוץ לגריד

1. הרשת לא נכנסת לתמונה וחיונית לקומפוזיציות

1 הרשת: שני קווים שמסדרים את התמונה

הרשת מחלקת את המסך לתשעה חלקים שווים בשני קווים לרוחב ושניים לאורך. היא לא נכנסת לתמונה, היא רק עוזרת לכם למקם, ובפרק הבא תגלו בדיוק מה לעשות איתה. בינתיים די לדעת שהיא מכבה את הרגל הישן של לשים הכל באמצע.

באייפון: היא לא נמצאת באפליקציית המצלמה אלא בהגדרות המכשיר. הגדרות ← מצלמה ← והפעלה של "רשת".

באנדרואיד (פיקסל ומכשירים דומים): פותחים את אפליקציית המצלמה, נכנסים להגדרות, ואז "More settings", ותחת "Composition" בוחרים "Grid type" ו-3x3. בסמסונג ובמכשירים אחרים המסלול דומה אך עשוי להשתנות מעט.

האופק חוצה את המסגרת

הפלס: פעמים רבות אנחנו בכלל לא שמים לב שהאופק עקום

2 הפלס: כדי שהאופק לא ייפול

הפלס הוא קו קטן שמופיע במרכז המסך ומראה אם אתם מחזיקים את הטלפון ישר. כשהוא מתיישר, אתם יודעים שהתמונה לא עקומה. זו ההגדרה שפותרת את התמונה שנראית טוב עד שמסתכלים עליה במחשב ורואים שהים נשפך החוצה.

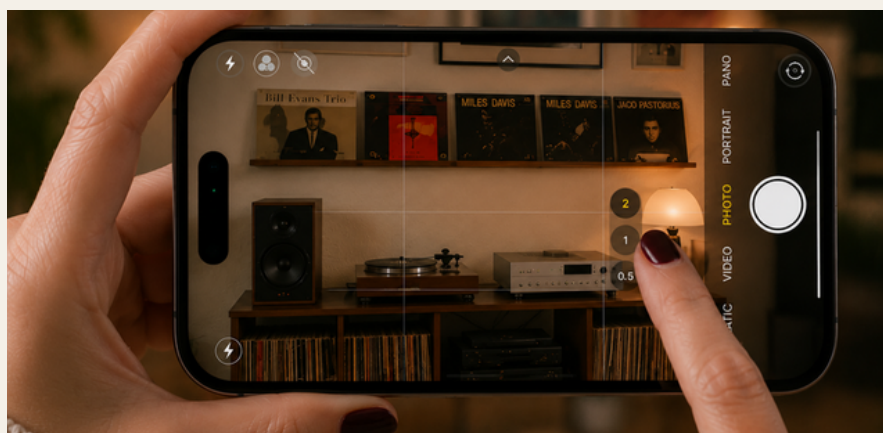
באייפון: באותו מקום כמו הרשת. הגדרות ← מצלמה ← והפעלה של "פלס". באייפון הוא מופיע כשמצלמים ישר כלפי מטה או כלפי מעלה, ובגרסאות מסוימות הוא הופרד מהרשת לשני מתגים נפרדים, אז ודאו ששניהם דולקים.

באנדרואיד (פיקסל): באותו מסך של הרשת, מפעילים את "Framing hints". יופיע קו שמראה את זווית ההטיה, וכשהוא מגיע לאפס מעלות אתם ישרים.

מתקרבים בלי לשבור את המסגרת

הזום-לא צביטה!

הזום: שימוש בעדשות המצלמה

3 הזום: התקרבו בכפתורים, לא בצביטה

זו ההגדרה שהכי מעט אנשים מכירים, ולכן היא כאן. כשאתם מצלמים משהו רחוק וצובטים עם שתי אצבעות את המסך כדי לקרב, אתם לא באמת מתקרבים, אתם חותכים את התמונה ומגדילים את מה שנשאר. התוצאה מאבדת חדות ונעשית מגורענת. לעומת זאת, הכפתורים שמעל הצמצם (0.5, 1, 2, ולפעמים גם 3) מחליפים עדשה פיזית אמיתית, וכל אחת מהן שומרת על האיכות המלאה.

הכלל פשוט: להתקרב, קודם כל ברגליים. וכשחייבים זום, ללחוץ על הכפתורים ולא לפשוט אצבעות. הצביטה היא המוצא האחרון, לא הראשון.

באייפון ובאנדרואיד כאחד: הכפתורים יושבים על מסך המצלמה עצמו, מעל כפתור הצילום. כמה מספרים תראו תלוי בדגם, אבל העיקרון זהה בכל מכשיר: מספר שלוחצים עליו הוא עדשה, צביטה היא חיתוך.

חוק השלישים, סימטריה ומרכז

מחוץ למסגרת

A.R.F

אז אולי זה נשמע לכם מוזר: חוברת של חברה שכל מטרתה היא לגרום לכם לחשוב “מחוץ למסגרת”, מייצרת חוברת עם חוקים וכללים? אבל עבורי, זה בדיוק העניין. אי אפשר לצאת ממסגרת שלא רואים, אי אפשר לשבור חוק שלא מכירים. כל המטרה היא ללמוד את הקומפוזיציות להבין אותם ואז לדעת לבחור מתי ואם להשתמש בהן ומתי לשבור אותן. שש הקומפוזיציות הבאות הן המסגרות שחוזרות כמעט בכל תמונה טובה שראיתם. קודם נלמד לזהות אותן, ובהמשך תדעו גם מתי לשבור אותן.

הגריד לא חייב לשבת בדיוק על הקווים של המצלמה

מגדל גלאטה, איסטנבול, טורקיה | צילום: רותי אמנו | iPhone 11 Pro

חוק השלישים

1

מה זה: הגריד על הסמך שכבר הדלקתם בפרק הקודם מחלקת את המסך לתשעה חלקים שווים. במקום לשים את הנושא באמצע, מניחים אותו על אחד הקווים או בנקודת מפגש. העין נחה על הקווים האלה עוד לפני שהיא מגיעה למרכז. ומשם אתה יכולים להחליט כיצד תחלקו את המסך ל 3 חלקים נוספים

איך עושים את זה בפועל: בנוף, מניחים את קו האופק על הקו האופקי העליון או התחתון של הרשת, אף פעם לא באמצע. שני שליש שמיים כשהם מעניינים, שני שליש נוף כשהוא מעניין. הפלס שהדלקתם עוזר כאן פעמיים, כי הוא מוודא שהאופק גם יושב על הקו וגם ישר. נושא בודד, כמו אדם או מגדל, ממקמים על קו אנכי ולא במרכז.

בתמונה: קו החוף של איסטנבול יושב על הקו האופקי, כך שהמים למטה והשמיים למעלה לא מתחרים על הפריים, החיתוך נעשה בדיוק באמצע בין המים לאדמה, אבל הוספתי חיתוך נוסף בגגות המבנים - קו שהקווים אינם שווים בגודלם, אבל הם מעניקים לתמונה את העניין שלה. בנוסף, שימו לב שמגדל גלאטה נופל על הקו האנכי הימני במקום להיתקע באמצע, הינה דוגמה לשימוש בחוק של השלישים אך במיקומים קיצוניים המעניקים לתמונה את המראה המעניין שלה.

הציר נשאר בפנים, הקווים יוצאים החוצה

וסטינסטר אבי, לונדון, אנגליה | צילום: רותי אמנו | iPhone 11 Pro

סימטריה ומרכז

2

מה זה: ההפך הגמור מחוק השלישים, ודווקא לכן הוא בא מיד אחריו. כשיש בסצנה סימטריה אמיתית, שני צדדים שמשקפים זה את זה, המקום הנכון לנושא הוא בול במרכז. אז המרכז לא נראה סטטי אלא מכוון ועוצמתי.

איך עושים את זה בפועל: מחפשים ציר שמחלק את הסצנה לשני חצאים תואמים: מסדרון, שדרה, השתקפות במים, חזית בניין. הקו האמצעי של הרשת מראה לכם אם אתם באמת על הציר, והפלס מוודא שאתם ישרים ולא נוטים לצד. מתייצבים בדיוק במרכז, לא צעד הצידה, ומצלמים בגובה מרכז הציר. גם כאן יעזורו לכם רשת הגריד שהדלקתם ובעיקר הפלס, כשמצלמים סימטריה, קו ישר לאופק הוא חיוני והפלס מסייע משמעותית בעיצוב התמונה

בתמונה: פנים הכנסייה בנוי סביב ציר אחד. הקימורים, העמודים ושורות הספסלים משני הצדדים משקפים זה את זה, והמבט נשאב פנימה אל המזבח שיושב בדיוק במרכז למטה. עמדתי על הציר וצילמתי ישר, וזה מה שמאפשר לסימטריה לעבוד.

קווים מובילים ומסגרת בתוך מסגרת

הקווים נכנסים מהשוליים ונפגשים בעומק

קווים מובילים

3

מה זה: קווים שקיימים בסצנה עצמה, כביש, מעקה, פסי רכבת, שורת עמודים, ומושכים את העין פנימה אל הנושא. במקום שהמבט ישוטט, הקו לוקח אותו ביד ומוליך אותו בדיוק לאן שרוצים.

איך עושים את זה בפועל: קודם מאתרים את הקו בסצנה, ואז מוצאים את הזווית שבה הוא מתחיל בקצה הפריים ונגמר בנושא. חשוב שהקו יוביל פנימה ולא החוצה. וכאן נכנס הזום מהפרק הראשון: לרוב מתקרבים ברגליים כדי לחזק את הקו, אבל לפעמים, כמו כאן, דווקא עדשת 0.5 היא הכלי הנכון, כי היא מותחת את הקווים ומעצימה את תחושת העומק.

מילה על עדשת 0.5, הרחבה שבין כפתורי הזום. ככל שמתקרבים איתה, מה שקרוב תופס יותר מקום ומה שרחוק נמתח ומתרחק. זו הסיבה שהיא מעוותת פנים כשמצלמים אדם מקרוב, ובדיוק אותה סיבה הופכת אותה למצוינת לקווים מובילים: היא מעצימה את תחושת העומק ומושכת את העין פנימה.

בתמונה: בתחנת הטרם באיסטנבול, הקו הצהוב של הרציף, קרון הרכבת והמנהרה מאחור כולם נמשכים אל אותה נקודה בעומק. צילמתי מקרוב מאוד בעדשת 0.5, וזה הגדיל את הפנים המודפסות שעל החלון ומתח את התחנה לעומק הרבה מעבר למציאות. הפרצוף הגדול בחזית תופס את המבט, והקווים מובילים אותו פנימה אל הדמויות היושבות ואל המנהרה.

תחנת הטרם בסוף רחוב איסתיכלל, איסטנבול, תורכיה | צילום: רוטי אמנו | iPhone 11 Pro

המסגרת עצמה הופכת לחלק מן התמונה

מסגרת בתוך מסגרת

4

מה זה: משתמשים באלמנט שקיים בסצנה, חלון, קשת, פתח דלת, ענפים, כדי למסגר את הנושא בתוך מסגרת שנייה. זה מוסיף עומק, ממקד את המבט, ומספר לצופה בדיוק לאן להסתכל. וזו גם הקומפוזיציה שנמצאת בלב השם: מחוץ למסגרת מתחיל בלראות שיש מסגרת. שימו לב שהמסגרת לא חייבת להיות מלבנית או מרובעת, היא יכולה להיות בכל צורה שתבחרו. אם תלמדו לחפש אותה בשטח.

איך עושים את זה בפועל: מחפשים בסצנה שתרצו לתעד משהו שאפשר לצלם דרכו. מסתכלים מבעד לפתח, לא עליו. לרוב כדאי שהמסגרת תהיה כהה יותר מהנושא, כי אז היא דוחפת את העין פנימה אל האור שבמרכז.

בתמונה: במוזיאון ד'אורסיי בפריז, צילמתי את העיר מבעד לשעון הענק. מחוגי השעון והמסגרת המעגלית ממסגרים את הנוף, ובתוכם נשקפים הלובר, נהר הסן והגלגל. יש כאן אפילו שתי מסגרות: המעגל החיצוני של השעון, והמשולש המואר של הזכוכית שבתוכו. המסגרת הכהה דוחפת את העין אל האור והנוף שבמרכז.

מוזיאון ד'אורסיי, פריז, צרפת | צילום: רוטי אמנו | iPhone 11 Pro

שטח נגטיבי וכלל האי זוגיות

מחוץ למסגרת

A.R.F

הריק הוא חלק מן הקומפוזיציה

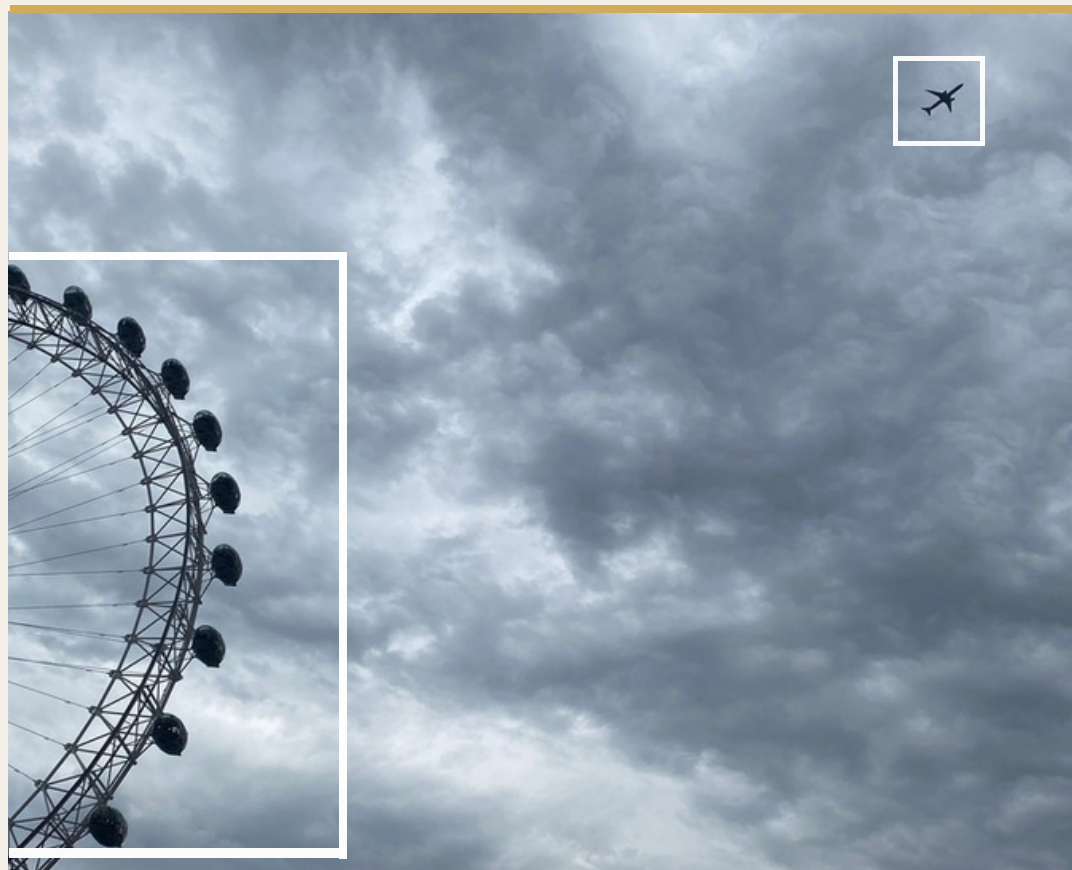
שטח נגטיבי

5

מה זה: משאירים בכוונה הרבה שטח ריק סביב הנושא. הריקנות היא לא בזבוז, היא מה שנותן לנושא לנשום ומעצים תחושות של שקט, גודל או בדידות. זו שבירה מכוונת של ההרגל למלא את כל הפריים.

איך עושים את זה בפועל: מחליטים מראש שהנושא לא ימלא את הפריים, ומשאירים סביבו שטח פנוי. בודקים שהשטח הריק באמת נקי, בלי פרטים שגונבים תשומת לב. אם הנושא רחוק, מתקרבים אליו בעדשה הנכונה מהפרק הראשון במקום למלא את הפריים בכוח, ומשאירים את הריק סביבו.

בתמונה: גלגל ענק התופס עמודה שלמה בצד שמאל, ומטוס זעיר התלוי בפינה הימנית העליונה. ביניהם שמיים אפורים ריקים שהם רוב הפריים. הריק הזה הוא לא רקע, הוא הגשר: העין נכנסת דרך הגלגל, חוצה את השמיים, ומגלה את המטוס הקטן בקצה הנגדי. הגלגל הגדול באלכסון אל המטוס הקטן ובוודאי השמיים האפורים מייצרים תמונה דרמטית של קטן מול גדול של קבוע מול תכף נעלם, של הולכה של העין, כל כך הרבה אירועים והכל בגלל הניגודיות והשטח הריק העצום בניהם.

לונדון איי (גלגל המילניום), לונדון, אנגליה | צילום: רותי אמנו | iPhone 11 Pro

שלוש קבוצות יוצרות תנועה אחת

כלל האי זוגיות

6

מה זה: מספר אי זוגי של אלמנטים, בעיקר שלושה, נראה לעין טבעי ומעניין יותר ממספר זוגי. כשהמספר זוגי, המוח מזווג את הפריטים, מוצא סימטריה ונרגע. כשהוא אי זוגי, אין זוג מושלם, והעין ממשיכה לנוע. שלושה יוצרים משולש, אחת הצורות היציבות והחזקות בקומפוזיציה.

איך עושים את זה בפועל: כשבוחרים זווית, שואפים לשלושה או חמישה, לא לארבעה או שישה. והנה הטריק החשוב: לא סופרים תמיד פריטים בודדים, אלא קבוצות. שלוש קבוצות של אנשים עובדות בדיוק כמו שלושה אנשים בודדים. ברגע שמזהים את זה, מגלים אי זוגיות גם במקומות שנראו קודם עמוסים.

בתמונה: על גדות הנהר הסיין נראות שלוש קבוצות, אשכול יושב משמאל, זוג מימין למטה, וזוג נוסף מעל החומה למעלה. הן פזורות על רקע קיר גדול וריק, ושלושתן יחד יוצרות משולש שהעין נעה בתוכו. יש בפריים הרבה אנשים, אבל הוא נקרא מסודר, כי המוח קורא שלוש קבוצות ולא חבורה אחת.

על גדות נהר הסיין, פריז, צרפת | צילום: רותי אמנו | iPhone 11 Pro

המסגרת היא רק נקודת המוצא.
מכאן מתחיל המבט שלכם.

קחו את החוברת הזו איתכם. לא כדי לשנן, אלא כדי שבפעם הבאה שתרימו טלפון, אחת הקומפוזיציות תצוץ לכם מעצמה. ברגע שמתחילים לראות את המסגרות, כבר אי אפשר להפסיק, וזה בדיוק הרגע שבו מתחילים לצלם אחרת.

זו הסנונית הראשונה. בקרוב תצא הבאה, שתיקח אתכם צעד נוסף, אל שבירת הכללים ואל צילום שנראה לא נכון ודווקא עובד, בדרך שתהפוך אתכם מצלמים בנייד לצלמים של ממש.

הגעתם עד כאן? אז הנה הצעה למי שהוריד את החוברת:

סדנת צילום בנייד "יוצאים טוב", לצוות, לחברים, למשפחה או לעובדים. מפגש אחד של 3.5 שעות, עד 20 משתתפים במחיר קיץ:

2,900 שקלים במקום 3,500

בפנייה ציינו את הקוד: חוברת א'.
בתוקף להזמנות עד 15.09.26.

outside-the-frame.com · 054-2233326 · amano.ruthie@gmail.com

רגעים מסדנאות צילום בנייד

צילום רחוב

שוק הכרמל, תל אביב, ישראל | צילום: רותי אמנו | iPhone 6

סדנת צילום להורים

אשקלון, ישראל | צילום: רותי אמנו | iPhone 11

סדנת צילום בנייד לבני ובנות שירות וש"ש

בת ים, ישראל | צילום: רותי אמנו | iPhone 6

וכשתנסו את הקומפוזיציות, ספרו לי איך יצא, שלחו לי את התמונות ואשתף אותן בסטורי שלי, אשמח מאוד לשמוע מה עבד לכם ומה הכי אהבתם בחוברת. כתבו לי, כל שיתוף חשוב לי.